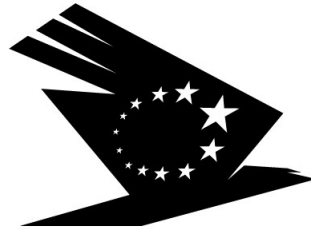

LIBERAL REFORMIST PARTY

PLR

PARTIDUL LIBERAL
REFORMATOR

PROGRAM

Viziunea și obiectivele Partidului Liberal Reformator

Partidul Liberal Reformator este o formațiune politică de orientare liberală, de centru-dreapta, care optează pentru aplicarea egală a legilor, primatul proprietății private, libertatea inițiativei individuale, concurență loială, protecția socială echitabilă și limitarea rolului statului la cel de garant al democrației, pluralismului și asigurării statului de drept.

Conform valorilor libertăților individuale, ale democrației liberale și ale economiei de piață, Partidul Liberal Reformator își propune următoarele obiective politice prioritare:

- garantarea, promovarea și respectarea demnității omului, a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor; garantarea proprietății private;
- aplicarea legii și a principiilor de bună guvernare în scopul consolidării sistemului democratic și al asigurării coeziunii economice și sociale;
- promovarea și asigurarea separației puterilor în stat, respectarea și asigurarea suveranității naționale, a independenței, unității și integrității Republicii Moldova;
- garantarea obiectivului de integrare europeană a Republicii Moldova ca unică opțiune de dezvoltare pe termen lung, în condițiile promovării intereselor țării și păstrării identității naționale;
- implementarea standardelor europene de dezvoltare prin promovarea reformelor;
- stimularea inițiativei private cu respectarea regulilor de concurență;
- restrângerea categoriei bunurilor ce fac obiectul proprietății publice;
- reducerea rolului statului prin asigurarea unei autonomii locale bazate pe alocarea descentralizată a resurselor în economie și pe respectarea principiului subsidiarității;
- apărarea și întărirea autonomiei locale prin promovarea și asigurarea principiilor democrației și ale descentralizării puterii;
- încurajarea dezvoltării educației și a cercetării, educarea cetățenilor în spiritul democrației și încurajarea acestora de a participa la viața publică;
- combaterea corupției, a crimei organizate și a terorismului;
- asigurarea libertății depline a presei prin eliminarea oricărei implicări din partea autorităților publice și a reprezentanților acestora;
- susținerea și educarea tinerei generații în spiritul democrației și al valorilor europene;
- includerea principiilor dezvoltării durabile în fundamentarea tuturor deciziilor de dezvoltare economico-socială a statului.

Pentru realizarea acestor deziderate, Partidul Liberal Reformator se orientează spre asanarea clasei politice, promovarea, pe principiul meritocrației, a unei generații de politicieni și funcționari publici moderni, eficienți, atașați valorilor democratice.

Partidul Liberal Reformator are ca scop asigurarea unui climat politic și social favorabil dezvoltării personalității umane, creativității și progresului, prin îmbinarea valorilor morale ale binelui comun, ale justiției, ale corectitudinii între partenerii de dialog social, cu ideile liberalismului, generatoare de bunăstare.

Partidul Liberal Reformator își propune următoarele câmpuri de acțiune: libertatea inițiativei individuale, asigurarea creșterii economice pe o bază durabilă; reformarea marilor sisteme publice: educație, sănătate, protecție socială; combaterea corupției, dezvoltarea capitalului uman; asigurarea unui mediu curat pentru fiecare cetățean.

Partidul Liberal Reformator își propune să valorifice șansa integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană ca o condiție a creșterii standardului de viață al cetățenilor și a consolidării statului de drept.

Partidul Liberal Reformator optează pentru ca Republica Moldova să obțină calitatea de stat membru al OTAN, ca o condiție indispensabilă pentru securitatea economică și militară a Republicii Moldova. Retragera forțelor militare ale Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova și transformarea actualului mecanism de menținere a păcii într-o misiune internațională civilă constituie factorii imediat necesari în promovarea soluționării conflictului transnistrean.

Partidul Liberal Reformator consideră că prin tradiția istorică, limbă și cultură, populația majoritară este parte inalienabilă a spațiului etnocultural românesc. În același timp, în concepția Partidului, minoritățile naționale reprezintă un potențial de dezvoltare, iar disensiunile etnice pot fi depășite prin edificarea unei societăți cu cetățeni egali în drepturi și responsabilități în fața legii. Din acest considerent, Partidul Liberal Reformator va susține manifestarea fiecărui cetățean

în cultura, limba și religia de care ține, optând concomitent pentru integrarea acestora în societate prin cunoașterea limbii române, a istoriei și a culturii populației majoritare.

Partidul Liberal Reformator consideră că este nevoie de asumarea fermă a despărțirii de trecutul comunist. Aceasta înseamnă că PLR pledează pentru inițierea unui proces judiciar la nivelul instanțelor naționale împotriva crimelor regimului totalitar-comunist, care va duce la condamnarea juridică a regimului, în urma căruia sute de mii de concetățeni de-ai noștri au pierit în gulagurile sovietice, au fost înfomețați și supuși unui genocid premeditat. Din acest considerent, Partidul Liberal Reformator pledează pentru adoptarea Legii lustrației.

Partidul Liberal Reformator repoziționează atribuțiile statului, astfel încât ocrotirea cetățenilor vulnerabili să încurajeze capacitățile de inițiativă și angajare individuală. În viziunea Partidului Liberal Reformator statul trebuie să-și îndeplinească funcția publică într-o formulă partenerială, fie că e vorba de transferarea unor atribuții către sectorul privat, fie că e vorba de menținerea lor în sectorul public, dar cu gestionarea acestora prin management privat.

Partidul Liberal Reformator consideră absolut necesară regândirea structurii teritoriale, care ar urma să se materializeze în apariția unor unități administrativ-teritoriale de dimensiuni mai mari sub aspect teritorial și demografic, ce vor avea o capacitate sporită în gestionarea problemelor cetățenilor și prin care se va pune în operă principiul descentralizării administrative.

În plan politic extern, Partidul Liberal Reformator își propune obținerea calității de membru al Partidului Liberal, Democrat și Reformator European și al Internaționalei Liberale.

Partidul Liberal Reformator pledează pentru constituirea și consolidarea polului politic liberal, în cadrul căruia să se regăsească toate forțele liberale din Republica Moldova.

1. Politicile economică, administrativă și financiară

Economie

Dezvoltarea prosperă a statului se poate asigura în condițiile unei creșteri economice constante care trebuie să ducă la ridicarea nivelului de bunăstare sesizabilă de către fiecare cetățean din Republica Moldova. Astăzi, prioritatea economică în Republica Moldova este protejarea locurilor de muncă viabile și încurajarea inițiativei private, creatoare de noi slujbe pentru cetățeni.

Obiectivele prioritare ale Partidului Liberal Reformator pentru asigurarea acestui deziderat sunt crearea locurilor de muncă, micșorarea ratei șomajului, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, creșterea competitivității.

Atingerea acestor obiective solicită o serie de măsuri concrete:

- Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru activitatea întreprinderilor.
- Eliminarea barierelor administrative pentru mediul de afaceri și ameliorarea climatului investițional.
- Implementarea efectivă și extinderea domeniilor de aplicare a mecanismului de parteneriat public-privat.
- Impulsionarea procesului de privatizare a patrimoniului de stat din domeniile liberalizate în baza licitațiilor deschise, anunțate și transparente.
- Promovarea exporturilor și atragerea investițiilor.
- Promovarea inovațiilor și dezvoltării tehnologice a întreprinderilor.
- Respectarea principiilor concurenței și demonopolizarea pieței interne.
- Simplificarea condițiilor de garantare a creditelor și împrumuturilor.

Politica bugetar-fiscală

Mediul de afaceri din Republica Moldova are nevoie de libertate economică și fiscalitate prietenoasă pentru întreprinzători, angajatori și angajați. Filosofia finanțelor publice este, în prezent, în flagrantă contradicție cu principiile dezvoltării economice sănătoase. În loc să acoperim găurile bugetare prin impozite tot mai mari, trebuie stimulată activitatea celor care sunt performanți și așteaptă de la stat un semnal pozitiv.

Pentru asigurarea acestei tendințe, politica bugetar-fiscală va urmări realizarea obiectivelor generale de dezvoltare a statului, pe baza prioritizării cheltuielilor, astfel încât să se obțină maximum de rezultate în condițiile resurselor disponibile. Prin administrarea politicii bugetare în sine se va urmări atingerea unor obiective precise.

Primul obiectiv imediat este raționalizarea cheltuielilor de funcționare a administrației centrale, atât în ceea ce privește bunurile și serviciile, cât și în ceea ce privește cheltuielile de personal. Atingerea acestui obiectiv va permite îmbunătățirea performanței guvernării.

Al doilea obiectiv îl reprezintă creșterea transparenței și simplificarea procedurilor care pun în contact interesul public cu cel privat, în special în ceea ce privește achizițiile și licitațiile publice. Interferența dintre interesul public și cel privat

este principala zonă de proliferare a corupției. De aceea ea trebuie bine delimitată și eficient reglementată, aplicând proceduri transparente, care apără cât mai bine interesul public și așază, în același timp, pe poziții de egalitate de șanse pe toți posibii parteneri din zona privată.

Al treilea obiectiv este realizarea unui management eficient al cheltuielilor publice. Menținerea plafoanelor de cheltuieli, înlăturarea asimetriilor dintre începutul și sfârșitul anului fiscal, realizarea proiecțiilor orientative multianuale, în special în ceea ce privește investițiile, standardizarea costurilor pentru diferiți ordonatori de credite bugetare, sunt doar câteva dintre astfel de măsuri.

Cel de-al patrulea obiectiv se referă la eficiența derulării investițiilor publice și la întărirea capacității de absorbție a fondurilor europene. E limpede că statul nu dispune de expertiza necesară și nu dă dovadă de suficientă corectitudine și operativitate în ceea ce privește derularea proiectelor investiționale, fie că e vorba de investițiile publice, fie că e vorba de fondurile europene.

În vederea atingerii obiectivelor menționate se impun o serie de măsuri pentru îmbunătățirea colectării veniturilor statului:

1. Introducerea unor bonificații din valoarea obligațiilor fiscale pentru contribuabilii care își plătesc impozitele și taxele înainte de termen.
2. Modernizarea și simplificarea procedurilor de declarare și plată a obligațiilor fiscale, cu precădere pe cale electronică.
3. Creșterea calității actului de inspecție fiscală prin elaborarea unor ghiduri de inspecție fiscală, care să reglementeze interpretarea și aplicarea unitară a legislației fiscale.
4. Reformarea structurilor de control operativ și inspecție fiscală, eliminând suprapunerile în verificarea contribuabililor precum și interpretarea și aplicarea diferită a legislației fiscale.
5. Adoptarea legislației care să stimuleze utilizarea tranzacțiilor electronice și reducerea semnificativă a operațiunilor cu numerar, măsură ce va avea ca efect imediat creșterea veniturilor impozabile ale contribuabililor.
6. Promovarea unui sistem de stimulente pentru export.

Administrare

În viziunea liberală, reforma statului înseamnă reformarea principalelor sisteme publice cu scopul de a furniza cetățenilor servicii publice de calitate. Această reformă nu se poate face prin reducerea mecanică, nediferențiată a cheltuielilor publice, ci prin redimensionarea rolului statului și prioritizarea transparentă a cheltuielilor bugetare. Eficiența în cheltuirea banului public va crește prin diminuarea aparatului birocratic, începând cu desființarea unor ministere și reducerea bugetelor centrale.

Pentru a-și îndeplini funcțiile sale esențiale, administrația publică trebuie să se afle într-un permanent proces de modernizare, care implică nu doar un set minimal de obiective formulate în scopul descentralizării și perfecționării resursei umane sau al procedurilor, ci și o transformare majoră dintr-o structură orientată spre sine într-una orientată spre interesul cetățeanului.

În ceea ce privește reforma instituțională la nivel central și local, descentralizarea și reforma administrativ-teritorială, PLR apreciază că punctul de pornire este inevitabil legat de reducerea considerabilă a dimensiunilor statului, care trebuie să devină mai suplu și mai eficient. De aceea sunt necesare:

1. Redimensionarea Guvernului care trebuie să răspundă necesității unui proces decizional rapid și fundamentat. Structura sa organizatorică se va crea în funcție de prioritățile perioadei de guvernare, iar numărul de portofolii va fi redus la domeniile în care politicile publice vor avea relevanță bugetară sau decizională semnificativă.
2. Diminuarea semnificativă a agențiilor și autorităților aflate în subordinea sau coordonarea Guvernului și ministerelor în scopul creșterii transparenței decizionale și bugetare. Reducerea numărului de agenții trebuie să se facă urmărind, pe de o parte, tipul de activitate pe care o prestează (de autorizare, de reglementare, de control etc.), iar pe de altă parte, respectând principiul autonomiei funcționale sau independenței și evitarea conflictului de interese.
3. Realizarea reformei teritorial-administrative și asigurarea descentralizării eficiente.

Partidul Liberal Reformator consideră absolut necesară regândirea structurii teritoriale a Republicii Moldova, care ar urma să se materializeze în apariția unor noi unități administrativ-teritoriale regionale ce vor pune în operă principiul descentralizării administrative, prin crearea unor unități administrativ-teritoriale de dimensiuni mai mari sub aspect teritorial și demografic, având o capacitate sporită în gestionarea problemelor cetățenilor.

În concepția Partidului Liberal Reformator, obiectivele generale urmărite prin implementarea proiectului privind reorganizarea administrativ-teritorială sunt:

- Diminuarea dezechilibrelor regionale existente;
- Corelarea politicilor și a activităților sectoriale guvernamentale la nivelul regional, prin stimularea inițiativelor și valorificarea resurselor locale și regionale, în scopul dezvoltării economico-sociale durabile;

- Stimularea cooperării interregionale, interne și internaționale, a celei transfrontaliere, precum și participarea regiunilor la structurile și organizațiile europene care promovează dezvoltarea economică și instituțională a acestora, în scopul realizării unor proiecte de interes comun, în conformitate cu acordurile la care Republica Moldova este parte.

Partidul Liberal Reformator consideră că descentralizarea trebuie să conducă la creșterea responsabilității autorităților în fața comunităților locale pe care le reprezintă, în contextul apărării interesului public și aplicării politicilor publice, astfel cetățeanul să primească servicii publice complete, diverse și calitative, la costuri mai mici și accesibile tuturor. Acest proces trebuie să fie realizat numai prin delegarea de competențe însoțite de asigurarea resurselor financiare adecvate.

Procesul de transfer treptat al deciziei de la nivel central la nivel local să fie concomitent cu transferul sumelor necesare susținerii acestui proces. Se va urmări ca descentralizarea bugetară să se facă astfel încât autoritățile centrale să devină autorități de reglementare și control în domeniul lor de activitate, restul atribuțiilor fiind transferate către autoritățile locale, de nivel unu sau doi.

2. Justiția și statul de drept

Justiția este principalul garant al statului de drept. Acesta din urmă presupune organizarea societății pe baza ierarhiei normelor generatoare de ordine juridică, ordine care se asigură prin mecanisme de organizare a instituțiilor ce structurează statul ca titular al puterii. Libertatea, ca prerogativă fundamentală a democrației, nu poate exista fără ordine, iar singura ordine acceptabilă într-o democrație este cea impusă de supremația legii. Orice democrație caută în justiție legitimitatea supremă a autorității statului! Un stat în care există temeri legitime că legea e încălcată la cele mai înalte nivele ale instituțiilor de stat este un stat care își trădează misiunea fundamentală, aceea de a garanta exercițiul drepturilor și libertăților cetățenilor săi și ale comunității asupra căreia își exercită puterea.

Programul politic în domeniul justiției vizează respectarea efectivă a drepturilor și libertăților individuale, asigurarea accesibilității și independenței sistemului judecătoresc.

În continuare propunem câteva direcții principale de acțiune privind obiectivele politice asumate:

1. Promovarea independenței justiției. Aceasta trebuie să reprezinte o garanție pentru justițiabil cu privire la calitatea și corectitudinea actului de justiție și trebuie să se traducă în garanții efective de natură administrativă și financiară, în respect și tratament egal din partea celorlalte puteri în stat. Independența puterii judecătorești nu trebuie să reprezinte un privilegiu al magistraților și nu se traduce doar prin prerogative, ci și prin responsabilitate corelativă.
2. Sporirea transparenței și a eficienței sistemului judecătoresc. Acest obiectiv se poate realiza prin introducerea unor standarde de calitate pentru serviciile prestate de reprezentanții profesiilor conexe sistemului justiției, prin stabilirea clară și transparentă a tarifelor pentru serviciile prestate și prin dezvoltarea instrumentelor IT în justiție, în mod special, prin dezvoltarea programului integrat de gestionare a dosarelor și a sistemului de înregistrare audio a ședințelor de judecată.
3. Creșterea încrederii în justiție și îmbunătățirea imaginii acesteia. Toate sondajele arată, de ani buni, o pondere extrem de scăzută a încrederii cetățenilor în justiție. Accesul la justiție este destul de scump, durata proceselor lungă, iar lumea justiției este una diferită, caracterizată prin limbaj juridic inaccesibil justițiabililor. Toate aceste realități stau la baza percepției justiției ca un lung cortegiu al insatisfacțiilor. Buna funcționare a justiției presupune respect reciproc între reprezentanții profesiilor juridice și respect al societății în toate aceste profesii deopotrivă. Se impune, în acest sens, continuarea eforturilor pentru unificarea practicii judiciare și promovarea soluționării cauzelor prin proceduri extrajudiciare, alternative procesului de judecată – arbitrajul și medierea ca principale măsuri ce vor avea ca efect degrevarea sistemului judiciar, pronunțarea mai rapidă a soluțiilor, respectarea garanțiilor procedurale ce derivă din drepturile fundamentale.
4. Dezvoltarea și valorificarea resurselor umane. În primul rând, trebuie urmărită aducerea tuturor profesiilor juridice implicate în actul de justiție la statutul, condiția și valoarea care le este intrinsecă într-o democrație ca formă de guvernământ a statului de drept, prin raportare la cele mai bune practici internaționale și la standardele europene. Calitatea actului de justiție este direct proporțională cu calitatea pregătirii tuturor celor care exercită profesii juridice reglementate. De aceea, este necesar un plan de compatibilizare a pregătirii și formării tuturor profesiilor juridice, o reevaluare a sistemului de admitere în profesii, inclusiv în magistratură. Stagiul judecătorilor și procurorilor trebuie organizat asigurând intersectarea activității acestora cu celelalte profesii juridice, precum și cu realitățile mediului economic.
5. Eradicarea fenomenului corupției în sistemul judecătoresc.

Fenomenul corupției în sistemul de justiție este antiteza unui stat de drept și afectează componentele principale ale sistemului de justiție.

Partidul Liberal Reformator consideră imperios necesar transpunerea în viață a celor mai bune practici în prevenirea corupției în sectorul justiției, cum ar fi: elaborarea unui program comprehensiv și de înaltă prioritate care să evidențieze corupția la toate nivelurile și în toate instituțiile publice. În același context, este necesară adoptarea legislației care să exprime în mod concis și precis incriminarea actelor de corupție și care să fie în măsură să trateze toate problemele din acest domeniu, inclusiv ce este legat de nepotism, favoritism politic, conflicte de interese ș.a. Este necesară, în acest sens, și stabilirea unui mecanism de protejare a persoanelor care denunță, cu bună-credință, fapte de corupție.

3. Educația și cercetarea

Partidul Liberal Reformator consideră că decizia politică privind modernizarea sistemului de învățământ trebuie să se bazeze pe principiul conform căruia educația reprezintă mai întâi o investiție și abia apoi un cost social. În viziunea Partidului Liberal Reformator, obiectivul pe care îl urmărește reformarea sistemului educațional este competitivitatea care se poate asigura printr-un învățământ centrat pe cel ce învață prin reforma curriculară corespunzătoare competițiilor de pe piețele în curs de globalizare; mecanisme avansate de feedback educațional; individualizarea rutelor de pregătire pentru elevi, studenți, cursanți prin sporirea spațiului pentru opțiuni profesionale și alegeri de rute de pregătire; reorganizarea bibliotecilor și a întregii baze de informare și formare profesională și cetățenească; reorganizarea educației pentru valori; modernizarea și stabilizarea sistemului de examene naționale. De asemenea, este nevoie de creșterea competiției între furnizorii de educație, indiferent de forma lor de proprietate, prin asigurarea finanțării elevului, și nu a instituției școlare. Finanțarea de bază pentru învățământul preșcolar și învățământul obligatoriu se va acorda tuturor școlilor, publice și private, dacă acestea sunt acreditate și se supun evaluării periodice realizate de Ministerul Educației. Astfel, prin transferul elevilor de la o școală la alta se vor transfera și resursele financiare alocate educației sale, ceea ce justifică ideea conform căreia calitatea educației contează mai mult decât tipul furnizorului acesteia. Este evident că acest sistem impune constrângeri bugetare pentru orice unitate școlară, stimulând creșterea calității serviciilor educaționale. Numai așa școlile pot concura, pot rămâne pe piață și se pot dezvolta. Principiul finanțării per elev este un alt instrument care contribuie la creșterea autonomiei financiare și a libertății instituționale ale organismelor școlare și încurajează diversitatea pe piața educației.

În sistemul de învățământ rămâne prioritară formarea unei resurse umane competitive prin educația permanentă. În viziunea Partidului Liberal Reformator niciun cetățean nu trebuie să rămână în afara proceselor de învățare atâta timp cât el reprezintă un potențial lucrător activ.

Pentru a atinge aceste obiective sunt necesare:

1. Recunoașterea valorii și redarea demnității cadrului didactic prin reorganizarea pregătirii profesorilor. Această necesitate este primul pas pentru păstrarea profesorilor performanți în școli și re poziționarea socială a acestora.
2. Asigurarea egalității de șanse și modernizarea adecvată a infrastructurii sistemului educațional.
3. Relansarea educației pentru valori morale, civice, estetice; sporirea impactului educației în economie, administrație, cultură.
4. Un element esențial pentru dezvoltarea durabilă a societății va fi educația permanentă, ca program prioritar de educație a adulților pe toată durata vieții.
5. Funcționarea pe principiul subsidiarității. Efectuarea descentralizărilor chibzuite și reale; profilarea autonomiei instituționale a școlilor, a liceelor și consolidarea autonomiei universităților conform practicilor europene; extinderea posibilităților de inițiativă și de decizie la fiecare nivel; crearea cadrului răspunderii pentru performanțe conform practicilor din sistemele subsidiarității.

O prioritate constantă rămâne continuarea reformelor din învățământul superior, în special în ceea ce privește creșterea competitivității internaționale strâns legate de activitățile de cercetare. Va fi nevoie de pornirea unui proces de diferențiere și concertare a universităților cu respectarea principiului autonomiei universitare.

În ceea ce privește învățământul superior, obiectivul care urmărește creșterea calității se traduce prin adaptarea la piața muncii, deschiderea către excelență și consolidarea cercetării. În viziunea PLR, universitatea trebuie să îmbine caracterul antreprenorial cu priorități de cercetare. Autonomia financiară și libertatea decizională de la nivelul universitar va trebui să transforme instituțiile de învățământ universitar într-un întreprinzător pe o piață lărgită, a serviciilor educaționale, de training și de cercetare științifică. Pe de altă parte, obiectivul îmbunătățirii calitative se poate atinge în contextul creșterii reputației absolvenților și a vizibilității rezultatelor cercetării. În acest context se impune un răspuns particularizat al Republicii Moldova la Procesul Bologna care să permită o adaptare mai eficientă a absolvenților la piața muncii, dar și la necesitățile unei societăți a cunoașterii. Modernizarea învățământului superior și a cercetării implică:

- Întărirea autonomiei universitare, în ceea ce privește definirea diferențiată a programelor de studii, eliminând principiul unificator prin care finanțarea se face pe un număr de studenți. Finanțarea trebuie să urmărească relevanța domeniului, și nu doar numărul participanților la programul de studii. Astfel, profesorii pot lucra mai eficient cu studenții cu efecte

benefice asupra pregătirii acestora. De asemenea, finanțarea multianuală a programelor de studii este esențială pentru asigurarea continuității programelor de studii. Promovarea măsurilor de intrare și rămânere în sistem prin întărirea suportului financiar pentru cercetătorii debutanți și doctoranzi.

- Constituirea cadrului național al calificărilor pentru creșterea compatibilității cu sistemele de educație din statele membre privind cunoștințele, abilitățile și competențele; acesta va permite intensificarea mobilității. Cadrul național al calificărilor este o componentă ce trebuie văzută ca o contribuție a cadrului european cu efecte pozitive asupra liberei circulații a persoanelor și a cunoașterii.
- Diferențierea și concentrarea universităților cu respectarea principiului autonomiei în scopul alocării eficiente a resurselor și pe baza aplicării criteriilor de calitate aferente activității didactice și de cercetare.
- Creșterea calității activității de cercetare prin eliminarea fragmentării acesteia, regândirea sistemului de evaluare a granturilor de cercetare, transparența utilizării fondurilor. Pe de altă parte, este necesară stabilirea priorităților naționale de cercetare în interiorul programelor cadru ale UE, dar și corelarea cu prioritățile CE exprimate prin documentele elaborate de către structura specializată Joint Research Centre. Stimularea procesului de „brain regain” în universități și centre de cercetări. Stabilirea de facilități fiscale substanțiale pentru firmele care investesc în programele prioritare de cercetare naționale și europene.

4. Cultura, turismul, tineretul și sportul

Cultura

Un stat modern nu poate evolua fără dezvoltarea culturală a societății, fără un suport cultural privit în sens larg, ca nivel de civilizație ce trebuie însoțită de un anumit nivel de cultură civică, de cultură participativă, de evoluția elitelor și de cultura managerială. Principala sursă, pentru evoluția acestor forme de conștiință individuală și publică, o constituie cultura, ca act de educație și de creație, ca formă de receptare și ca sistem de valori. De aceea considerăm că atitudinea statului față de cultură trebuie să fie una de susținere permanentă și sinceră. Partidul Liberal Reformator consideră că oamenii de cultură trebuie respectați pentru ceea ce fac, susținuți în confruntarea inerentă dintre cultură și piață, dintre cultura de consum și cultura de avangardă, dintre cultura autentică și kitsch. Firește că rolul principal revine creației în sine, valorilor artistice, dar acestea trebuie să obțină un câmp larg de manifestare și să fie prețuite în mod cuvenit de către societate. În acest context, statul trebuie să aibă forme explicite, transparente și consistente de susținere a culturii naționale. Ele trebuie să se îndrepte spre următoarele direcții:

1. Protejarea dreptului de proprietate intelectuală. În calitatea sa de creator, omul de cultură este un întreprinzător, este proprietarul creației sale și drepturile de autor sunt forma prin care societatea susține activitatea de creație.
2. Îmbunătățirea sistemului de achiziții de creații culturale. Prin intermediul Ministerului Culturii, statul trebuie să dezvolte un sistem efectiv de achiziții care să înlesnească intrarea în patrimoniul național al creațiilor contemporane de valoare. Acest lucru se poate realiza fie prin intermediul uniunilor de creație, fie prin intermediul societăților de gestiune colectivă, fie prin intermediul unor fundații de prestigiu. Un loc aparte, în acest sens, trebuie să revină muzeelor și galeriilor, fie de stat, fie private, care trebuie să se bucure de suportul bugetului public pentru completarea și dezvoltarea colecțiilor. Dezvoltarea sistemului de achiziții de opere de artă se poate realiza și prin implicarea administrației locale, prin eficientizarea legislației sponsorizării sau prin introducerea obligativității, pentru marile investiții publice, de a aloca un anumit procent pentru achiziții de obiecte de artă și patrimoniul.
3. Susținerea tradițiilor culturale românești și ale minorităților etnice. O seamă de instituții culturale de prestigiu, dintre care unele deja există de multe decenii, necesită o atenție specială din partea statului. Este vorba de reviste culturale, de așezăminte culturale, de grupuri instrumentale de prestigiu. Un loc special trebuie acordat folclorului românesc și tradițiilor meșteșugărești, de o valoare excepțională.
4. Susținerea instituțiilor culturale și a infrastructurilor aferente. În prezent, finanțarea instituțiilor culturale este insuficientă și haotică. Este limpede că majoritatea instituțiilor culturale nu au capacitatea integrală de autofinanțare. Modul în care răspunderea, în ceea ce privește finanțarea acestora, este transferată de colo-colo, felul în care instituțiile

culturale sunt cele dintâi sacrificate atunci când se pune problema restrângerii de cheltuieli ori de personal, este cu totul nedemn.

5. Creșterea capacităților instituționale ale centrelor de cultură. Asigurarea cu numărul suficient de personal și asigurarea tehnico-logistică a instituțiilor de cultură, asigurarea capacităților de intervenție legală a instituțiilor responsabile pentru protecția patrimoniului cultural sunt priorități ale Partidului Liberal Reformator.
6. Protejarea patrimoniului cultural. Conștiința națională se așază pe tradiția și pe cultura românească. Patrimoniul cultural național trebuie protejat cu toate puterile noastre. Protejarea patrimoniului nu cuprinde numai vestigiile arhitectonice, ci întregul patrimoniu – atât cel material, cât și cel spiritual. Este vorba despre recuperarea și păstrarea memoriei întregului ținut. Crearea zonelor de patrimoniu construit, arheologic și imaterial protejate și valorificarea turistico-educativă a acestora reprezintă niște piloni importanți pentru conservarea și dezvoltarea identității naționale.
7. Promovarea culturii naționale în străinătate. Răspândirea culturii trebuie corelată cu dezvoltarea pieței culturale interne și cu dezvoltarea rețelelor de diplomație culturală. Din păcate, piața culturii este încă restrânsă în Republica Moldova, iar instituția agentului cultural, ca și alte forme de impresariat și de reprezentare, se află într-un stadiu incipient. Această lacună trebuie compensată de susținerea pe care statul, prin instituțiile sale culturale, o poate da organizării de evenimente culturale în străinătate. Cultura este, de asemenea, prima șansă a îmbunătățirii imaginii Republicii Moldova.
8. Dezvoltarea industriilor creative. Promovarea valorificării economice a meșteșugurilor populare, artelor și a altor industrii creative ca una dintre alternativele ocupării forței de muncă. Resuscitarea și integrarea în circuitul economic internațional a tradițiilor meșteșugărești rurale ca o alternativă durabilă a ocupațiilor agricole, integrarea componentei date în circuitul turistic național sunt un obiectiv și o soluție economică creativă promovate de Partidul Liberal Reformator. Regândirea condiției omului de creație ca antreprenor cultural și încadrarea produsului cultural autohton în circuitul internațional constituie o bază de revigorare a artelor în Republica Moldova.

Turismul

Ramura turismului se află la un stadiu incipient în Republica Moldova. Neavând resurse turistice tradiționale – ieșire la mare, munți, orașe istorice mari, Republica Moldova dispune de bază de resurse pentru dezvoltarea turismului durabil destinat consumatorului intern și extern. Patrimoniul cultural, natural, tradițiile rurale, produsele vinicole și gastronomia tradițională sunt o bază suficientă pentru dezvoltarea unei ramuri turistice cu un înalt potențial de angajare. Turismul poate deveni o ramură destul de importantă în economia Republicii Moldova.

Prioritățile Partidului Liberal Reformator în domeniul turismului sunt:

1. Diversificarea ofertei turistice interne pentru crearea alternativei turismului emițător, în special pentru turismul sezonier, de weekend, de agrement.
2. Delimitarea și dezvoltarea zonelor turistice naționale în baza unor strategii de dezvoltare pe termen lung. Crearea și implementarea planurilor de dezvoltare a infrastructurii zonelor turistice.
3. Stimularea dezvoltării turismului rural în vederea apropierii condițiilor fiscale de cele din agricultură. Promovarea creării afacerilor mici în turismul rural ca alternativă a ocupațiilor agricole.
4. Susținerea promovării internaționale a destinațiilor turistice autohtone. Promovarea și susținerea din bugetul public a acțiunilor cultural-turistice.
5. Susținerea consolidării zonelor de revigorare și dezvoltare a tradițiilor meșteșugărești, conservare a patrimoniului construit, medicinei populare, folclorului etc.

Tineretul și sportul

Partidul Liberal Reformator militează pentru implicarea activă a tinerilor în viața socială, culturală, economică, academică, politică a țării. Partidul va încuraja implicarea nemijlocită a tinerilor în procesul decizional, susținând promovarea tinerilor în funcțiile de decizie atât în interiorul Partidului, cât și în autoritățile publice centrale și locale, dar și sectorul privat.

Întru realizarea acestui obiectiv, Partidul va edifica relații de cooperare cu toți factorii implicați în procesul de luare a deciziilor, asigurând conlucrarea cu autoritățile publice centrale și locale, societatea civilă, mediul academic, comunitatea partenerilor de dezvoltare.

Partidul Liberal Reformator recunoaște importanța culturii fizice și sportului în sensul promovării unui mod sănătos de viață în societate, educării armonioase a tinerii generații și asigurării dezvoltării fizice a acesteia.

Partidul militează pentru asigurarea tuturor condițiilor legale, sociale și economice necesare pentru promovarea culturii fizice și sportului.

Pentru promovarea sportului de masă se intenționează:

- Stabilirea colaborării cu instituțiile educaționale și organizațiile non-guvernamentale în scopul propagării modului sănătos de viață și, implicit, a sportului de masă;
- Facilitarea accesului la secțiile sportive ale persoanelor din familiile social-vulnerabile, cu venituri mici;
- Asigurarea accesului la secțiile sportive ale persoanelor cu dizabilități;
- Realizarea campaniilor de informare privind promovarea modului sănătos de viață și a sportului de masă.

Crearea facilităților corespunzătoare pentru antrenarea sportivilor de performanță:

- Renovarea terenurilor sportive și a centrelor sportive existente, inclusiv prin stabilirea parteneriatelor publice-private;
- Dotarea centrelor sportive cu echipamentul necesar și edificarea de noi complexe sportive;
- Sporirea valorii premiilor acordate sportivilor de performanță, premianți ai campionatelor naționale, regionale și internaționale;
- Modificarea cadrului normativ existent în vederea stabilirii relațiilor clare de subordonare, coordonare, monitorizare și evaluare dintre organul central de specialitate în domeniul sportului și toți factorii vizați.

Promovarea și implementarea politicilor de tineret presupune:

- Încurajarea implicării generației tinere în viața socială, economică, culturală și politică a țării, inclusiv prin mecanisme non-standarde de premiere a celor mai proeminenți tineri;
- Facilitarea accesului tinerilor la finanțe pentru achitarea taxelor de studii, lansarea afacerilor, procurarea imobilului, inclusiv prin oferirea unei componente de granturi nerambursabile din partea statului;
- Realizarea unei politici sociale ce vizează necesitățile speciale ale tinerilor;
- Stimularea voluntariatului, inclusiv prin recunoașterea experienței de voluntar drept experiență de muncă;
- Încurajarea accesului tinerilor la piața muncii, inclusiv prin oferirea stimulentei angajatorilor acestora;
- Promovarea mobilității studenților prin intermediul parteneriatelor existente cu alte țări, a programelor la care Republica Moldova este parte.

5. Sănătatea

Obiectivul strategic de dezvoltare a sistemului sănătății în viziunea Partidului Liberal Reformator este asigurarea accesului universal la serviciile medicale de suport, îngrijire și tratament. PLR își propune o serie de obiective și acțiuni concrete de modernizare și eficientizare a sistemului de sănătate orientate spre consolidarea infrastructurii și bazei tehnico-materiale, organizarea și funcționarea unui sistem sanitar cu efect social pentru cetățean și liberal pentru personalul medical, dar și spre maximizarea indicatorilor stării sănătății populației în întregime.

În același timp, Partidul Liberal Reformator va depune eforturi pentru eradicarea plăților neoficiale din sistemul sănătății prin promovarea reformelor cost-eficiente, precum și prin reformarea sistemului de asigurări obligatorii în medicină.

Partidul Liberal Reformator consideră necesară modernizarea și eficientizarea sistemului de sănătate, orientându-se către următoarele obiective generale și măsuri concrete:

1. Îmbunătățirea accesului echitabil al întregii populații la servicii de sănătate esențiale prin redefinirea rolului componentelor sistemului de sănătate în cadrul reformei acestuia prin:
 - a) Continuarea și aprofundarea reformei în asistența medicală primară;
 - b) Fortificarea capacităților și a bazei tehnico-materiale în asistența medicală de urgență;

- c) Promovarea și dezvoltarea serviciilor medicale de prevenție;
 - d) Dezvoltarea asistenței comunitare, inclusiv a serviciilor medicale la domiciliu;
 - e) Regionalizarea asistenței medicale spitalicești și implementarea tehnologiilor medicale performante.
2. Dezvoltarea resursei umane și a programelor de infrastructură sanitară. În acest sens se impune:
- a) Asigurarea resursei umane medicale calificate:
 - Creșterea numărului de medici și asistenți medicali prin îmbunătățirea sistemului de salarizare, a creșterii calității locurilor de muncă și încurajarea liberei practici în medicină;
 - Îmbunătățirea accesului la profesia de asistent medical, inclusiv prin organizarea cursurilor cu plată de la buget;
 - Reașezarea profesiei și a sistemului de salarizare care să atenueze procesul migrației medicilor;
 - Colaborarea cu autoritățile locale privind asigurarea unor condiții stimulative pentru atragerea personalului medical în zonele neacoperite cu medici și asistenți medicali.
 - b) Perfecționarea managementului sistemului de sănătate:
 - Pregătirea managerilor de programe și creșterea capacității instituționale de planificare, implementare, monitorizare și evaluare a rezultatelor programelor în termeni de sănătate publică;
 - Continuarea îmbunătățirii managementului spitalelor, inclusiv prin aplicarea de management privat.
3. Dezvoltarea infrastructurii construite:
- Construirea, consolidarea, repararea și reabilitarea spitalelor publice;
 - Dotarea cu aparatură de înaltă performanță în (toate) unitățile sanitare, în funcție de nivelul acestora, numărul populației deservite și a rezultatelor evaluării cost-eficienței tehnologiilor medicale;
 - Continuarea progresului în finalizarea sistemului informatic și informațional necesar creșterii transparenței, analizei datelor și luării de decizii adecvate de politică publică în sistemul sanitar public;
 - Intensificarea derulării programului pentru dezvoltarea infrastructurii în asistență medicală primară – cabinete medicale multifuncționale în mediul rural.

Restructurarea sistemului de asigurări sociale de sănătate prin renunțarea la birocrăția și monopolul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și introducerea sistemului de autoguvernare a fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală, descentralizarea administrativă și asigurarea competiției între companiile de asigurări medicale, înlăturarea ineficienței și redistribuirea mijloacelor financiare în baza riscurilor către companiile private de asigurări care își desfășoară activitatea pe principiul de nonprofit, înlăturarea constrângerilor existente și oferirea dreptului de alegere a asiguratorului, instituției medicale și a medicului la toate nivelele, modificarea modului de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală prin instituirea separată a fondului pentru compensarea medicamentelor și a consumabilelor medicale, dezvoltarea asigurărilor private sub forma de conturi personale de sănătate vor constitui dezideratele principale ale PLR în politica de finanțare a sistemului de sănătate.

Finanțarea sistemului de sănătate trebuie să ducă la asigurarea reală a accesului la servicii medicale de calitate în conformitate cu standardele internaționale, la transparența și eficientizarea utilizării banului public, la atragerea personalului medical în sistemul de sănătate. De asemenea, PLR va opta pentru sporirea ponderii finanțării bugetului de stat pentru programe naționale de sănătate, inclusiv pentru programele de prevenție, pentru investiții strategice, pentru medicina de urgență și accesul populației din mediul rural la servicii de sănătate. În acest mod se vor asigura: finanțarea superioară și adecvată a programelor naționale de sănătate și introducerea unor programe noi, în special în domeniile identificate drept prioritare prin programul de evaluare a stării de sănătate a populației; modificarea structurii finanțării diverselor componente ale sistemului de sănătate în scopul asigurării cu fonduri a tuturor activităților; monitorizarea permanentă a tuturor veniturilor și cheltuielilor și a modului de utilizare a banului public.

6. Munca și coeziunea socială

Piața muncii și sistemele de protecție socială din întreaga lume se găsesc în fața unor profunde provocări. În prezent, până și cele mai dezvoltate economii ale lumii recunosc necesitatea reformelor menite să atenueze, pe de o parte, rigiditatea instituțională și legislativă ce domină relațiile de muncă, iar, pe de altă parte, caracterul statal și centralizat al sistemelor de protecție socială.

În Republica Moldova, din cauza stagnării reformelor structurale de liberalizare, piața muncii este împovărată cu diverse constrângeri instituționale și legislative, care îngreunează valorificarea eficientă a competențelor umane și, în același timp, reduc viteza de reacție a economiei la oportunitățile de dezvoltare. Se impune adoptarea unei autentice filosofii liberale în domeniul pieței muncii și al mecanismelor de protecție socială. În prezent, după cum arată datele statistice, contrar exigențelor concurențiale ale economiei de piață, statul este principalul angajator. Acest fapt duce la dezvoltarea unei dependențe acute de stat – capcana clasică a subdezvoltării.

Partidul Liberal Reformator consideră că numai o forță de muncă flexibilă și superior calificată va putea să valorifice modificările permanente înregistrate pe piața muncii. Liberalizarea sustenabilă a pieței muncii, în spiritul mecanismelor concurențiale ale capitalismului, este menită să genereze munca decentă, stabilitate, flexibilitate, responsabilitate individuală și protecție socială competitivă. Republica Moldova are nevoie, pe piața muncii, de un sistem de stimulente care să recompenseze în primul rând performanța și experiența, nu simpla vechime în muncă.

Ținând cont și de procesul de aderare al Republicii Moldova la spațiul european, PLR va urmări îmbunătățirea cadrului legislativ existent și adaptarea acestuia la necesitățile pieței muncii. În acest context, se impune urmărirea anumitor ținte strategice:

- Armonizarea Codului Muncii cu noile realități, mult mai dinamice, ale pieței muncii;
- Creșterea calității condițiilor de muncă prin sprijinul acordat angajatorilor pentru investiții în tehnologii noi; impunerea implementării cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă; promovarea muncii decente;
- Creșterea atractivității muncii pe piața albă prin acordarea de stimulente financiare angajatorilor, inclusiv pentru pregătirea angajaților, reducerea birocrăției, flexibilizarea relațiilor de muncă, prin adaptarea Codului Muncii și a legislației muncii la situația economică actuală și realizarea unui cadru legal pentru munca prestată ocazional;
- Întărirea dialogului social prin îmbunătățirea cadrului legal privind legislația acordurilor colective de muncă și a conflictelor de muncă și a legii patronatelor;
- Reducerea ratei șomajului în rândul tinerilor în condițiile asigurării unei tranziții facile de la școală la piața muncii pentru tinerii absolvenți și tinerii șomeri prin intermediul serviciilor de informare și consiliere privind cariera; încurajarea mecanismelor de stagiu și practică în întreprinderi;
- Promovarea politicii de gen în strânsă legătură cu principiile promovate de Uniunea Europeană.

Obiectivul general al Partidului Liberal Reformator îl constituie reforma sistemului de protecție socială prin transformarea lui din unul pasiv în unul proactiv. Pentru aceasta, principalele măsuri și rezultate așteptate ar fi:

- Schimbarea accentului de pe asistența acordată individului pe construirea măsurilor de protecție socială în jurul protecției familiei, prin reducerea numărului de beneficiari de prestații financiare directe și, în același timp, prin creșterea gradului de securitate socială.
- Descentralizarea bugetelor aferente serviciilor sociale și prestațiilor financiare către autoritățile locale, pentru creșterea flexibilității în accesarea fondurilor comunitare;
- Dezvoltarea unor mecanisme locale prin care comunitatea să decidă cu privire la propriile nevoi și care vor duce la creșterea coeziunii sociale și implicarea mai activă a comunităților locale în rezolvarea problemelor lor;

Realitatea din Republica Moldova arată că riscurile sistemului preponderent redistributiv au început să se resimtă și asupra generațiilor tinere și active. Astfel, atâta vreme cât plata pensiilor depinde de echilibrul raportului dintre numărul de angajați și cei retrași din activitate, riscurile sunt proporționale cu cele demografice, de migrație, economice etc.

Astfel, sistemul actual nu numai că sacrifică generația viitoare, prin punerea sub semnul întrebării a cuantumului pensiei ce o vor primi, ci și generația actuală care se zbate la limita suportabilului. Impunerea forțată a principiului solidarității nu reprezintă soluția pentru viitor.

Partidul Liberal Reformator este convins că reforma de căpătâi a sistemului de pensii impune dezvoltarea unui sistem durabil de conturi individuale de economisire pentru pensii publice, care să preia ca pondere un procent tot mai mare din venitul de înlocuire și totodată din venitul total al asigurărilor sociale ale asiguratului.

Desăvârșirea reformei sistemului de pensii necesită trecerea treptată de la sistemul solidarității între generații la principiul contributivității. Acest principiu presupune acumularea contribuției la asigurări sociale în conturi personale, administrate o parte de stat și o parte în sistem privat. În perioada de trecere la noul sistem, trebuie asigurată corelarea valorii punctului de pensie cu salariul mediu pe economie prin păstrarea raportului de 45% dintre valoarea unui punct de pensie și salariul mediu.

Principalele elemente enumerate mai sus arată că este nevoie de o reformă fermă pentru a putea asigura pensii decente pensionarilor actuali și, mai presus de toate, siguranța de mâine a copiilor și tinerilor noștri. Această viziune conduce la trecerea de la impunerea principiului *solidarității inter-generaționale* la afirmarea responsabilității individuale. Numai așa vom transforma solidaritatea forțată dintre generații, într-o solidaritate reală.

7. Agricultură și dezvoltarea rurală

Partidul Liberal Reformator optează pentru asumarea industrializării ca soluție de modernizare a agriculturii, un proces care să ia în calcul resursele Republicii Moldova, conexiunile pe orizontală, structura pieței forței de muncă și a cererii de consum. Cuvântul-cheie este, în acest caz, competitivitatea. Aceasta presupune creșterea ponderii proiectelor orientate către creșterea competitivității în programele cu finanțare internă și din ENPARD (European Neighbourhood Programme

for Agriculture and Rural Development), precum și sprijinirea industriilor intensive în tehnologie și a investițiilor intangibile. Evaluarea competitivității ramurilor industriale relevante și inițierea de măsuri orizontale pentru încurajarea acestora trebuie să fie o preocupare permanentă a actului de guvernare.

Încurajarea formelor de asociere este obligatorie în condițiile în care dorim să scoatem sectorul agricol din starea de izolare și din condițiile arhaice în care funcționează. Asocierea proprietarilor de terenuri, fie că e vorba de activitatea de producție, ori de cea de aprovizionare sau de desfacere a produselor, este singura modalitate care poate scoate agricultura din starea de economie naturală. Adicional, PLR va contribui la sporirea capacității de adaptare a agricultorilor la schimbările climatice prin stimularea introducerii practicilor agriculturii de reziliență climatică și prin refacerea sistemelor de irigații.

Agricultura trebuie să se deschidă către industrie și către piață, iar deschiderea către piață presupune organizarea agriculturii pe baze capitaliste. Acest lucru nu exclude utilizarea subvențiilor pentru încurajarea și orientarea producției agricole. Pe de altă parte, promovarea agriculturii și conectarea ei la sectorul industrial vor avea efecte considerabile asupra ocupării forței de muncă, asupra reducerii deficitului comercial și, mai ales, asupra veniturilor bugetare.

Republica Moldova poate dezvolta o politică agricolă pe măsura potențialului său natural și uman, dacă va găsi căile și mijloacele prin care să îmbine oportunitățile integrării europene cu nevoile specifice naționale, în vederea dezvoltării agriculturii în general și a spațiului rural în special.

Agricultura Republicii Moldova poate fi competitivă pe piața europeană și cu atât mai mult pe cea mondială, dacă se vor lua o serie de măsuri pe termen scurt, mediu și lung care să includă patru priorități majore:

- Gestionarea resurselor naturale implicate în procesul agricol;
- Restructurarea economică a sectorului agricol;
- Organizarea eficientă a infrastructurii aferente activității agricole;
- Crearea unui sistem deschis de finanțare orientat către creșterea competitivității.

La prioritățile din domeniul agricol se adaugă cele care privesc dezvoltarea rurală, și anume dezvoltarea infrastructurii și creșterea ponderii/diversificarea activității de servicii, în scopul reducerii riscurilor demografice. Este nevoie de creat activități economice agricole și neagricole, de ameliorat infrastructura economică și generală, ambele măsuri vor duce la creșterea nivelului de viață la sate.

În ceea ce privește gestionarea resurselor naturale, Partidul Liberal Reformator consideră că, în contextul schimbărilor climatice manifestate tot mai pregnant în ultimul deceniu, este nevoie ca promovarea legislației privind agricultura și dezvoltarea rurală să se bazeze pe principiul importanței sociale și al gestionării durabile a solului și apei.

Orientarea agriculturii către competitivitate implică atingerea unor obiective orizontale și verticale, prin care activitățile agricole să fie corelate cu dezvoltarea rurală:

- Actualizarea legislației cu privire la protecția și gestionarea resurselor regenerabile;
- Promovarea și susținerea financiară a sistemelor/practicilor de agricultură durabilă;
- Sprijinirea agriculturii ecologice, produselor tradiționale, sectorului piscicol, precum și promovarea unui management eficient;
- Promovarea siturilor agricole precum pășunile de înaltă valoare naturală.

În viziunea PLR, cadrul legal pentru producătorii agricoli care produc pentru piață, trebuie să se orienteze spre o politică fiscală stimulativă. Avem în vedere orientarea subvențiilor și a sprijinului financiar pentru agricultură, facilități fiscale și financiare pentru instalarea tinerilor fermieri, încurajarea cultivării terenurilor prin politica de taxe, impozite și acordarea subvențiilor, penalizarea pentru terenurile nelucrate sau nesănătate din punct de vedere fitosanitar.

Se impun măsuri de stimulare a organizării piețelor, prin facilitarea accesului grupurilor de producători la comerțul organizat și prin stimularea piețelor orașenești de vânzare directă de la producător.

Pentru redresarea imediată a situației în domeniul agriculturii este necesară promovarea unui pachet de măsuri în domeniul organizării instituționale a agriculturii:

- Încheierea tranziției cu privire la organizarea instituțională a structurilor publice la nivel central, în scopul reducerii birocrăției și al eficientizării activității de implementare a politicilor publice. Este nevoie de informatizarea largă a agriculturii pentru eficientizarea activității și reducerea costurilor, atât la nivelul fermierilor, cât și la nivelul specialiștilor din agricultură.
- Dezvoltarea infrastructurii sistemelor de prelucrare și stocare a recoltei, prin instituirea pieței de gros/burse cu o platformă de tranzacționare ce va reglementa problema prețului de referință;
- Stimularea comerțului transfrontalier cu produse agricole, care va da un impuls adițional de dezvoltare fermierilor mici din zonele de frontieră;
- Promovarea și utilizarea accesului pe piața Uniunii Europene reglementat prin Acordul de Liber Schimb dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

– Crearea unui program național care să cuprindă construirea de depozite pentru producătorii de legume și fructe.

Măsurile PLR în domeniul sanitar-veterinar și al siguranței alimentare:

1. Instituirea unui Program național privind strategia sanitar-veterinară pe o durată de minimum 5 ani, în baza unui studiu medical în context național, european și transfrontalier, pentru protecția sănătății publice și a sănătății animale, care să stea la baza dezvoltării mediului economic (zootehnie, industria farmaceutică și industria alimentară de procesare).
2. Fortificarea capacității administrative și profesionale a ANSA și a structurilor teritoriale
3. Asigurarea finanțării activităților privind sănătatea animalelor, siguranța alimentară și protecția consumatorului astfel încât, pe de o parte, produsele moldovenești să poată intra cât mai rapid pe piața unică și, pe de altă parte, cetățenii Republicii Moldova să beneficieze de garanția sănătății.

Silvicultura

Pentru dezvoltarea eficientă și durabilă a sectorului, Partidul Liberal Reformator propune:

Elaborarea, adoptarea și implementarea unui sistem unic statal de cunoaștere, evidență amenajare și gospodărire a tuturor terenurilor cu vegetație forestieră indiferent de tipul și forma de proprietate și gestionare, asigurând promovarea intereselor naționale în domeniul forestier.

Menținerea, conservarea și dezvoltarea durabilă a patrimoniului forestier existent prin promovarea unei silviculturi pe baze ecologice și a productivității ecosistemelor silvice.

Crearea și consolidarea sectorului forestier comunal și privat prin extinderea plantării de vegetație forestieră.

Elaborarea și implementarea măsurilor de atenuare și adaptare a fondului forestier către schimbările climatice, sporirea aportului acestuia la diminuarea efectelor negative ale hazardurilor naturale.

Reformarea instituțională și structurală a silviculturii naționale în scopul unei gestionări durabile și eficiente a resurselor forestiere pentru asigurarea cu produse și servicii forestiere a necesităților economiei naționale, ale populației și în concordanță cu politicile de mediu și dezvoltare a altor resurse naturale.

Promovarea și extinderea ariilor de aplicare a practicilor agroforestiere și silvopastorale, incluzându-le în politicile de conservare și ameliorare a peisajelor rurale.

Limitarea proceselor de urbanizare și extindere a spațiilor construite pe terenurile forestiere și de modificare a peisajului național rural.

8. Infrastructura

Partidul Liberal Reformator își exprimă opțiunea de a reuni sub o singură umbrelă sectoarele dezvoltării regionale, transporturile și telecomunicațiile. Considerăm necesară o abordare integrată, având în vedere rolul pe care cele trei politici îl pot juca în asigurarea coeziunii teritoriale, economice și sociale, a dezvoltării durabile a Republicii Moldova. Opțiunea este coordonată cu Strategia Europa 2020, potrivit căreia, atât punerea în practică a unei agende digitale europene, cât și revizuirea politicii în domeniul transporturilor, cu accentul pus pe continuarea dezvoltării rețelelor transeuropene de transport, devin priorități ale unei abordări europene menite, în următorii ani, să contribuie la consolidarea relansării economiilor europene, la realizarea unei creșteri economice durabile, la atenuarea disparităților economice și sociale, dar și la o mai bună guvernare în Europa. Totodată PLR consideră vitală dezvoltarea acestor domenii într-o coordonare permanentă și armonioasă cu politicile de mediu pentru consolidarea echilibrului ecologic.

Impactul pe care criza economică și financiară actuală îl are asupra cetățenilor a relansat dezbaterile privind raporturile dintre stat și cetățean, făcând din protejerea drepturilor și asigurarea bunăstării celui din urmă, centrul preocupărilor politicilor și strategiilor europene și naționale. Rețelele de infrastructură și comunicații moderne oferă cetățeanului instrumente necesare pentru stimularea spiritului său de inițiativă, de creativitate și de inovare. În vederea creării premiselor unei creșteri economice durabile, în beneficiul cetățeanului, PLR își asumă, așadar, responsabilitatea pentru o abordare strategică integrată a politicilor în domeniile dezvoltării regionale, a transporturilor și telecomunicațiilor prin prisma dezvoltării durabile; pentru identificarea oportunităților menite să reducă disparitățile interregionale în aceste sectoare; pentru încurajarea coordonării între cele trei sectoare și pentru o optimizare adecvată a resurselor și capacităților disponibile.

Transporturile

Prioritățile pe termen scurt și mediu pentru domeniul infrastructurii și transporturilor sunt legate de simplificarea instituțională, reducerea semnificativă a birocrăției, promovarea legislației privind parteneriatul public privat și privatizarea, mai ales în domeniul serviciilor. O provocare pentru viitorul apropiat o reprezintă asumarea unor decizii strategice cu privire la structura pe tipuri de transport în Republica Moldova în contextul creșterii numărului de factori ce țin de calitatea mediului și a necesității unor soluții eficiente pentru descongestionarea traficului auto în condițiile

asigurării unei capacități de transport optime pentru marfă și călători, dar și pentru protejarea și dezvoltarea infrastructurii actuale.

Politica în domeniul transporturilor reprezintă una dintre cele mai importante politici comunitare de sprijin pentru integrarea economiilor statelor membre în piața unică. Prioritizarea investițiilor în domeniul transporturilor trebuie să se bazeze pe principiul solidarității teritoriale, accesibilității, evitării suprapunerilor și reducerii aglomerării, al liberei circulații a mărfurilor și a persoanelor.

Partidul Liberal Reformator consideră că domeniul transporturilor are nevoie de o abordare integrată în care decizia politică, managementul administrativ și finanțarea să urmărească aceleași obiective: liberalizarea, gestionarea responsabilă, transparentă și eficientă a sistemului de transport; reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport, inclusiv sporirea securității traficului rutier; dezvoltarea unei rețele de transport și comunicații la nivel național și asigurarea accesului la rețelele de transport paneuropene și regionale.

În acest scop se impun o serie de acțiuni și măsuri concrete menite să asigure modernizarea infrastructurii transportului rutier, feroviar, aerian și naval.

În domeniul *transportului rutier*, Partidul Liberal Reformator își propune:

- Reformarea sistemului de management al drumurilor, inclusiv revizuirea mecanismelor de redistribuire a fondurilor publice pentru reparația și întreținerea drumurilor;
- Perfecționarea mecanismului de gestionare a mijloacelor Fondului rutier și creșterea continuă a ponderii lui în PIB;
- Promovarea standardelor europene privind nivelurile minime de calitate a drumurilor naționale;
- Asigurarea continuității investițiilor capitale pe termen mediu, stimularea și direcționarea investițiilor în modernizarea coridoarelor de transport paneuropene;
- Creșterea rolului Republicii Moldova în regiune prin aderarea la Axa 7 nordică a rețelei paneuropene de transport TEN-T (Trans-European Transport Network) și participarea la crearea noilor coridoare de tranzit pentru transportarea mărfurilor prin Republica Moldova;
- Introducerea standardelor și managementului calității pe piața serviciilor de transport auto de pasageri și implementarea sistemului de bilet electronic;
- Oferirea accesului sectorului privat la proiectele de întreținere și reconstrucție a drumurilor, inclusiv prin promovarea parteneriatului public-privat în reabilitarea, modernizarea, construcția și menținerea infrastructurii de transport, prin oferirea posibilității de concesionare a lucrărilor publice către companiile internaționale care pot să asigure finanțarea unor proiecte de infrastructură de calitate, cu posibilitatea introducerii ulterioare de plăți pentru utilizarea infrastructurii;
- Facilitarea pentru reprezentanții diasporei a transportului și coletăriei;
- Reabilitarea căilor de acces de la traseele magistrale spre școlile și spitalele din zonele rurale adiacente.

În domeniul *transportului feroviar* este necesară consolidarea unui sistem feroviar modern și durabil în scopul creșterii vitezei de transport.

În acest sens, se urmărește modernizarea și dezvoltarea infrastructurii feroviare, precum și identificarea unor soluții financiare pentru asigurarea facilităților aferente transportului intermodal rutier și maritim de călători și combinat de marfă, ca factori definiții în strategia de protecție a mediului și descongestionare a șoselelor.

Transportul feroviar public de călători va urmări creșterea gradului de siguranță și confort prin asigurarea unor condiții civilizate de călătorie, la standarde de calitate și servicii ale UE în vederea atragerii unui număr suplimentar de călători pe calea ferată. De asemenea, regândirea modului de alocare a subvențiilor pentru susținerea transportului feroviar de călători, implementarea unui sistem de ticketing electronic, dar și a unui sistem de emiteri a legitimațiilor de călătorie în tren sunt măsuri care vor conduce la dezvoltarea unui transport de călători eficient într-un sistem competitiv. Transportul feroviar de marfă tinde să își crească gradul de atractivitate și competitivitate, din aceste considerente propunem valorificarea la maximum a potențialului acestei structuri și atragerea unui profit corespunzător la bugetul de stat, urmând ca, doar în acest context să se poată lua în calcul privatizarea acestei companii, în condiții avantajoase pentru statul moldovenesc.

Atragerea investitorilor strategici în domeniul transportului feroviar, inclusiv prin crearea parteneriatelor public-private pentru proiectele investiționale de anvergură.

Obiectivul major al unei politici de dezvoltare a infrastructurii *transportului aerian* este acela de a se asigura faptul că investițiile pe termen lung maximizează beneficiile așteptate de societate într-un mod durabil.

Asigurarea condițiilor de creștere a gradului de competitivitate pe piața serviciilor de transport aerian în scopul reducerii prețurilor la biletele de avion prin atragerea de noi companii aeriene (inclusiv low-cost) și deschiderea de zboruri directe spre destinații noi.

Sporirea gradului de siguranță și securitate a zborurilor prin implementarea prevederilor Acordului privind Spațiul Aerian Comun UE – Republica Moldova.

Modernizarea infrastructurii aeroporturilor, inclusiv prin atragerea investitorilor în proiecte de parteneriat public-privat.

Tehnologia informațiilor și comunicațiilor

Pentru atingerea obiectivelor de creștere economică se va acorda o atenție deosebită sectoarelor economiei cu mare potențial de creștere, în special în domeniile cu valoare adăugată ridicată. Obiectivele principale ale PLR în domeniul TI&C le reprezintă dezvoltarea serviciilor electronice având ca priorități: o educație și o specializare profesională superioare; creșterea confortului cetățeanului; reducerea birocrăției, corupției și creșterea eficienței actului administrativ.

PLR se va concentra pe aplicarea următoarelor măsuri concrete:

- asigurarea posibilității de autentificare a cetățenilor în vederea accesului la orice serviciu electronic, autentificarea în sistemul asigurărilor de sănătate prin emiterea și distribuția documentului electronic de identitate.
- reducerea la jumătate a procedurilor birocratice care necesită prezența fizică a cetățeanului la ghișeele administrației publice;
- trecerea la televiziunea și radioul digital.
- implementarea integrală în sistem electronic a întregului circuit de elaborare a documentelor de politici publice începând de la inițiatori, ministere, consultarea cu societatea civilă, Secretariatul general al Guvernului și Parlament până la Monitorul Oficial;
- creșterea gradului de interconectare a sistemelor electronice pentru a putea folosi la maximum informațiile deja existente în sistemele informatice ale altor instituții cu scopul reducerii numărului de documente doveditoare suplimentare ce le sunt cerute cetățenilor pentru rezolvarea unei anumite cereri.

9. Mediul și dezvoltarea durabilă

Este cert că astăzi, la nivel european, problematica mediului se discută în contextul dezvoltării durabile care propune o viziune pe termen lung în care creșterea economică, coeziunea socială și protecția mediului sunt strâns legate. Mai mult, se urmărește introducerea obiectivelor Strategiei Lisabona în Strategia de dezvoltare durabilă a UE dovedind astfel că nevoia de competitivitate nu este incompatibilă cu obiectivele care privesc gestionarea sustenabilă a resurselor naturale, protejarea factorilor de mediu, producția, consumul, transportul durabil și altele. Pe de altă parte însă, problematica mediului riscă să devină un domeniu supra-reglementat la nivel european, ceea ce poate crea dificultăți în proiectarea politicilor naționale.

Partidul Liberal Reformator consideră că în noul context european și mondial evoluția în domeniul mediului trebuie să ia în considerare schimbarea de paradigmă a dezvoltării în care viziunea clasică a bunăstării societății evoluează către ideea de societate a bunăstării durabile. În același timp, Partidul Liberal Reformator consideră că, deși viziunea prezentă asupra protejării mediului implică o puternică componentă de intervenție a statului, este necesară găsirea unui echilibru între măsurile fiscale orientate către conformare și cele de piață orientate către autoreglementare și co-reglementare.

În viziunea Partidului Liberal Reformator, obiectivele fundamentale în domeniul mediului sunt: pe de o parte, promovarea managementului mediului, ceea ce presupune gestionarea durabilă a resurselor regenerabile, precum și utilizarea responsabilă a celor neregenerabile, protejarea mediului alături de punerea în practică a Strategiei de dezvoltare durabilă, iar pe de altă parte, introducerea capitalului natural în ecuația pieței atât prin considerarea producției și consumului durabil, cât și prin promovarea de noi produse și servicii.

În ceea ce privește managementul mediului, PLR consideră că trebuie să se țină seama de dubla calitate a acestuia ca bazin de resurse și rezervor în care se depozitează deșeurile. Deoarece elementele mediului suportă externalitățile activității economice, trebuie găsit compromisul dintre aceste activități și interesul public în care este inclus și cel de mediu printr-o serie de acțiuni concrete:

1. Elaborarea Planului Național de Mediu, care pe baza analizei tuturor subdomeniilor precum și a domeniilor conexe să prevadă variante de dezvoltare, strategii conforme de dezvoltare durabilă, programe, pachete integrate de proiecte, monitorizare, evaluare, adaptare și managementul integrat al problematicilor de mediu, prin intermediul căruia mediul să devină obiectiv orizontal și integrator pentru dezvoltarea tuturor domeniilor de activitate.
2. Gestionarea durabilă a resurselor de apă și utilizarea eficientă a potențialului acestora. Creșterea calității apei depinde, într-o mare măsură, de numărul de stații de tratare și epurare, capacitatea acestora și tehnologiile folosite atât la sursă, cât și la captare. În contextul de mai sus este necesar ca toate proiectele legate de utilizarea apei să fie integrate: alimentare cu apă–canalizare–epurare. Siguranța alimentării cu apă trebuie extinsă la activitățile agricole unde aceasta se suprapune peste siguranța alimentară.

3. Finanțarea investițiilor pentru reafacerea calității infrastructurii capitalului natural, în special în ceea ce privește fondul funciar cu destinație agricolă și forestieră. Obiectivele principale sunt orientate către combaterea degradării solului și a deșertificării precum și stabilizarea solurilor cu risc de alunecări de teren; clarificarea limitelor de utilizare a pesticidelor și îngrășămintelor; stabilirea unui cadru legal pentru utilizarea organismelor modificate genetic.
4. Reducerea gradului de poluare a aerului prin măsuri de îmbunătățire a tehnologiilor din domeniile energiei, transporturilor, agriculturii și sectorului rezidențial: reducerea intensității carbonului în economie prin recompensarea investițiilor timpurii în tehnologii de mediu și implementarea sistemului comunitar revizuit de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră; implicarea autorităților locale în elaborarea strategiilor și a măsurilor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în mediul urban; promovarea producției de energie din surse regenerabile.
5. Protejarea biodiversității și reconstrucția ecologică, în scopul de a păstra patrimoniul genetic și a putea determina modul în care ecosistemele pot răspunde la modificările cauzate de schimbările climatice și intervenția umană.
6. Creșterea gradului de prelucrare a deșeurilor și folosirea acestora ca resursă energetică. Prioritatea reducerii impactului negativ al deșeurilor implică investiții urgente în sisteme de colectare selectivă, selecția primară și secundară, utilizarea de noi materiale pentru ambalare, reciclabile, refofosibile sau biodegradabile, dezvoltarea industriei de reciclare, reducerea volumului reziduurilor din depozitele controlate prin noi tehnologii de tratare, soluționarea problemei deșeurilor la nivel rural.
7. Promovarea unui sistem integrat de management al mediului, în scopul controlului permanent al calității aerului, apei și solului precum și corelarea acestui sistem cu instrumentele de intervenție în caz de calamitate conform hărților de risc prin implementarea de sisteme integrate de măsurare și monitorizare a factorilor de mediu.
8. Asigurarea coeziunii teritoriale prin planificarea spațială în care trebuie considerate efectele consolidării polilor de dezvoltare.
9. Formularea unei strategii unitare pentru taxarea în domeniul mediului prin stabilirea categoriei de taxe referitoare la poluare pe baza utilizării principiului „poluatorul plătește”, consolidarea taxelor pe produs în sectoarele primare, impozitarea diferențiată corespunzătoare consumului individual, stabilirea de impozite indirecte pentru produse cu impact mai mare asupra mediului, introducerea treptată în bilanțul firmelor a capitolelor corespunzătoare eficienței utilizării resurselor.
10. Promovarea unei politici integrate a produselor și serviciilor prin achiziții publice ecologice și utilizarea fondurilor comunitare pentru promovarea proiectelor de mediu, promovarea legislației parteneriatului public-privat, internalizarea treptată a costurilor de mediu și etichetarea produselor, serviciilor și lucrărilor (eticheta „eco”), promovarea producției și consumului durabile prin reducerea impactului asupra mediului în toate etapele ciclului de viață al produselor, susținerea activităților de cercetare și eco-inovare, finanțarea campaniilor de conștientizare și de educare a cetățenilor pentru reducerea consumului, cuprinderea în curriculumul școlar a disciplinelor legate de protejarea mediului.

10. Securitatea, apărarea națională și ordinea publică

Securitatea

Pentru Republica Moldova este oportun să abordeze integrat politica de securitate și apărare. Astfel, atunci când definim securitatea, facem referire în același timp la următoarele componente: securitatea politică, securitatea economică, securitatea socială, securitatea militară, securitatea mediului etc. De asemenea, Republica Moldova trebuie să abordeze securitatea având în vedere trei niveluri complementare: securitatea națională, securitatea societală, securitatea umană și a individului.

Suntem adepții abordării integrate a politicii de securitate și apărare, ordinii publice ca o soluție în contextul crizei economice și financiare pe care o traversăm, care obligă la cumpărare bugetară, ponderabilitate în cheltuirea resurselor și eficacitate în atingerea obiectivelor. Abordarea integrată a acestor domenii, coagularea complementară a soluțiilor diferitor instituții din această sferă, atingerea obiectivelor stabilite sunt soluții de economisire a resurselor în contextul unui mediu internațional din ce în ce mai complicat care reclamă mai multă acțiune cu mai puține resurse.

Obiectivele politicii Partidului Liberal Reformator în domeniul securității sunt:

- Consolidarea și profesionalizarea controlului civil asupra instituțiilor care au responsabilități în domeniul securității naționale.
- Crearea unui sistem modern, eficient și participativ de proiectare, planificare și evaluare a politicii de securitate, cu aport substanțial de expertiză și control civil.
- Creșterea eficienței, sporirea responsabilității și optimizarea folosirii resurselor în combaterea noilor riscuri și amenințări la adresa securității naționale.

PLR consideră primordial pentru viitor abordarea temeinică și responsabilă a noilor tipuri de securitate, aferente noilor riscuri și amenințări ale timpului: securitatea energetică, securitatea cibernetică, protecția infrastructurii critice, protecția infrastructurii informatice critice, securitatea apei, securitatea alimentelor.

Nu în ultimul rând, la baza securității stă resursa umană – demografie, pregătire, capacitatea creatoare, forță de muncă vizionară și realistă – care își vede viitorul legat de Republica Moldova.

În noul context internațional, cu efecte secundare ale procesului de globalizare și multiplicare a amenințărilor și riscurilor la adresa securității naționale, cu provocări majore în perspectiva viitorilor 10 ani, cu instabilitate cronică și multiplicare a actorilor non-statali intrați pe piața securității globale, Republica Moldova trebuie să-și consolideze profilul și instrumentele de securitate.

Noul mediu internațional de securitate instabil și turbulent, în care apar foarte des noi amenințări neanticipate și evenimente soldate cu pierderi de vieți omenești și tulburarea masivă a vieții normale a cetățenilor, impune noi abordări ce presupun:

- Avertizare timpurie;
- Prevenirea conflictelor;
- Decizie coerentă în momente de criză, întemeiată pe informație reală, exactă și la timp;
- Soluționarea competentă și rapidă a conflictelor;
- Analiza și eliminarea cauzelor crizelor derulate;
- Instituirea rapidă a sistemelor de adaptare din mers, pe baza evaluărilor solide și a lecțiilor învățate de la criza cu care tocmai ne-am confruntat.

Partidul Liberal Reformator susține necesitatea reformării sectorului de securitate în conformitate cu standardele internaționale, contracarării eficiente a riscurilor de bază privind securitatea națională, precum și asigurării securității împotriva riscurilor regionale și globale.

Apărarea națională

Partidul Liberal Reformator va asigura o creștere graduală a volumului resurselor alocate pentru finanțarea apărării pe măsura reducerii arhitecturii birocratice guvernamentale exagerate și depășirii efectelor crizei economico-financiare. Nu în ultima instanță, considerăm că Republica Moldova trebuie să-și asume reevaluarea strategică a apărării pentru a genera o structură de forțe mai bine organizată, instruită, eficientă, flexibilă și interoperabilă cu armatele statelor membre ale Uniunii Europene, pentru a asigura apărarea națională și, totodată, a putea participa, în comun cu acestea, la misiuni ale Politicii de Securitate și Apărare Comune a Uniunii Europene, precum și la activități în cadrul Programului NATO Parteneriat pentru Pace.

În acest sens, politica PLR în domeniul apărării va fi îndreptată spre dezvoltarea capacităților militare suficiente pentru asigurarea executării următoarelor misiuni:

- modernizarea și profesionalizarea graduală a Armatei Naționale în vederea creării unei structuri de forță, capabilă să asigure apărarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova;
- îndeplinirea misiunilor corespondente menținerii păcii în Zona de securitate, până la modificarea formatului actual al forțelor mixte de menținere a păcii în operațiune civilă multinațională cu mandat internațional ONU sau OSCE;
- dezvoltarea continuă a capacităților naționale de participare la operații internaționale de pacificare și umanitare, precum și participarea la aceste misiuni.
- asigurarea controlului și managementului spațiului aerian al țării prin dezvoltarea capacităților naționale și prin cooperarea cu partenerii străini;
- perfecționarea sistemului național de mobilizare, necesar pentru asigurarea securității militare;
- acordarea de sprijin autorităților civile în gestionarea situațiilor excepționale.

Suplimentar vom susține necesitatea creșterii volumului surselor bugetare pentru finanțarea efortului de înzestrare a Armatei Naționale prin:

- creșterea volumului resurselor alocate apărării;
- eliberarea unor resurse prin redimensionarea aparatului central și structurii de forțe ca urmare a reevaluării strategice a apărării;
- trecerea infrastructurii în exces a Ministerului Apărării din domeniul public în domeniul privat al statului.

Obiectivele Partidului Liberal Reformator în sfera politicii de apărare:

1. Dezvoltarea capacităților de apărare (de descurajare, de reacție și defensivă) credibile și angajarea internațională: Partidul Liberal Reformator consideră absolut necesară inițierea unui proces de modernizare echilibrată a structurii de forțe în scopul realizării unor capacități operaționale eficiente, cu grad ridicat de interoperabilitate și de autosusținere

- în teatrele de operații. De asemenea, PLR va asigura sprijinul politic pentru participarea Armatei Naționale la operațiunile internaționale de menținere a păcii și cu caracter umanitar. Acest obiectiv consolidează poziția Republicii Moldova în structurile internaționale de securitate și determină creșterea relevanței și predictibilității strategice a Republicii Moldova în vederea viitoarei aderări la Sistemul de securitate al Uniunii Europene. De asemenea, PLR va depune eforturi politico-diplomatice privind retragerea forțelor militare străine de pe teritoriul Republicii Moldova.
2. Creșterea eficienței mecanismelor de exercitare a controlului democratic civil asupra armatei: Partidul Liberal Reformator va perfecționa raporturile de lucru și organizatorice ale Ministerului Apărării care să pună în prim-plan standardele democratice în domeniu. Participarea mai activă a societății civile la momentele de decizie ale procesului de planificare a apărării, evaluarea execuției bugetare, monitorizarea periodică a capacității operaționale a Armatei, evaluarea gradului de interoperabilitate al forțelor noastre cu cele aliate în teatrele de operațiuni sunt obligatorii pentru atingerea acestui obiectiv. Nu în ultimul rând suntem preocupați de condițiile de muncă din unități, de starea de spirit a personalului și de problemele sociale cu care se confruntă militarii, civilii din armată și familiile acestora.
 3. Creșterea atractivității carierei militare pe piața forței de muncă: Partidul Liberal Reformator va adopta măsurile politice și legislative adecvate pentru stimularea spiritului de corp al instituției militare și redarea onoarei și demnității pensionarilor militari pe măsura privațiunilor și sacrificiilor acestora în serviciul poporului. De asemenea, vom întreprinde demersuri pentru revizuirea cadrului legal în domeniul apărării și pentru prelungirea vârstei de pensionare a personalului care îndeplinește condițiile de sănătate pentru a lucra în cadrul structurilor active ale Ministerului Apărării. În același context, este necesară reconfigurarea pachetelor sociale și veniturilor personalului apărării în scopul creșterii atractivității carierei militare pe piața forței de muncă, proporțional cu gradul ridicat de risc al profesiei militare și limitările libertăților individuale pe care le presupune meseria armelor.
 4. Profesionalizarea graduală a Armatei Naționale: Partidul Liberal Reformator va susține acest proces, care presupune transformări profunde la nivelul organizării, dotării cu armament și tehnică de luptă modernă, instruirii și activității organismului militar, modificări în raport dintre armată și societate precum și schimbări în diverse compartimente ale vieții sociale, care prevăd: ridicarea continuă a nivelului calificării profesionale; o înaltă specializare; respectarea legilor țării și a celorlalte acte normative, care reglementează activitatea militară desfășurată de către întregul efectiv etc.
 5. Participarea la urgențe civice: ținând cont de caracterul în mare parte imprevizibil și urgent al calamităților naturale, precum și de frecvențele experiențe recente la capitolul respectiv, Partidul Liberal Reformator consideră necesară modificarea actualului cadru legal în felul în care să permită conectarea expeditivă a Armatei Naționale la redresarea situațiilor excepționale din țară. De asemenea, există nevoia de a reglementa acțiunile forțelor armate ale Republicii Moldova în cazul unui atentat terorist îndreptat spre destabilizarea stării ei de securitate.
 6. Dezvoltarea unui sistem național de apărare robust, eficient și pe măsura mijloacelor disponibile: Partidul Liberal Reformator va întreprinde acțiunile necesare în vederea mai bunei instituționalizării a procesului de formulare a politicii de apărare. În acest sens, este necesară participarea la elaborarea unui cadru legal corespunzător în domeniul apărării naționale, delimitarea rolurilor și a responsabilităților între structurile de stat, perfecționarea mecanismului de coordonare și de planificare strategică a apărării, precum și informarea deplină și implicarea activă a societății în procesul de elaborare a politicii de apărare.

Ordinea publică

Aspirațiile de integrare europeană, rigorile statului de drept și principiile democratice la care Republica Moldova se aliază generează necesitatea unei alte abordări a sistemului de păstrare a ordinii publice, în scopul apropierei acestuia de comunitate, prin îmbunătățirea radicală a cadrului instituțional, organizațional și funcțional al MAI.

Pentru realizarea acestor deziderate, Partidul Liberal Reformator pledează pentru:

- redresarea situației în domeniul drepturilor omului prin: asigurarea libertății individuale și securitatea persoanei, accesului liber la justiție, dreptul la un proces echitabil, dreptul la libera exprimare și accesul la orice informație publică, eliminarea torturii și altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante etc.;
- perfecționarea cadrului normativ ce reglementează activitatea poliției și a carabinierilor, care să reflecte aspirațiile democratice și moderne ale structurilor de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității;
- aprofundarea delimitării stricte a atribuțiilor și competențelor subdiviziunilor subordonate ale MAI, potrivit specializării, fapt ce va asigura implementarea documentelor de politici elaborate de aparatul central și, totodată, va exercita organizarea și coordonarea activității tuturor subdiviziunilor sale în domeniile de activitate – poliție, urmărire penală, carabinieri, poliție de frontieră, protecție civilă;
- urgentarea implementării principiilor activității polițienești comunitare prin delimitarea competențelor poliției de stat și ale poliției locale.

În scopul modernizării MAI, Partidul Liberal Reformator susține continuarea procesului de „demilitarizare” a poliției, de eliminare a corupției în sistemul afacerilor interne, inclusiv prin aplicarea principiilor guvernării electronice în serviciile oferite de acesta, precum și de aplicare a principiului de toleranță zero pentru cazurile de tortură, tratament inuman și de abuz în serviciu în sistemul afacerilor interne.

Un alt obiectiv important susținut de Partidul Liberal Reformator este reformarea trupelor de carabinieri care vor reprezenta o structură militarizată cu personal bine pregătit, capabil să asigure menținerea ordinii publice și paza obiectivelor de importanță majoră, iar la necesitate – să intervină prompt în situații de criză pentru restabilirea ordinii publice.

Concomitent, Partidul Liberal Reformator va promova noi criterii de evaluare a activității poliției și a altor structuri funcționale ale Ministerului Afacerilor Interne. Drept criteriu prioritar de apreciere a activității MAI vor fi acceptate opinia publică și gradul de încredere al populației. Obiectivul va fi realizat prin organizarea diferitor sondaje de opinie publică, luarea în considerație a opiniilor organizațiilor neguvernamentale etc.

Un alt obiectiv important pe care PLR îl promovează este sporirea rolului MAI, inclusiv și a poliției de frontieră în procesul de consolidare a cooperării organelor de drept în domeniul managementului integrat al frontierei de stat.

Partidul Liberal Reformator pledează pentru sporirea combaterii criminalității, inclusiv a celei transfrontaliere și a migrației ilegale pe întreg teritoriul țării, și asigurarea efectivă a procesului de readmisie, prin consolidarea acțiunilor Ministerului Afacerilor Interne cu implicarea poliției de frontieră, cu concursul Ministerului Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor, în vederea creării mecanismului de reacționare coordonată și de interconexiune a bazelor de date ale ambelor structuri, cu scopul schimbului de informații în regim real de timp în ambele sensuri, pe diferite dimensiuni (persoane, mijloace de transport, vize).

Partidul Liberal Reformator este conștient de faptul că obiectivele enumerate la capitolul dat vor fi practic imposibil de realizat fără implementarea obiectivului de reformare a sistemului de pregătire și promovare a cadrelor în interiorul MAI. Sistemul de instruire a personalului MAI va fi modernizat, pentru a oferi mai mult decât deprinderi și aptitudini tehnice tradiționale și criterii privind activitatea profesională. Acesta va include un set mai vast de abilități și priceperi, cum ar fi: comunicarea, crearea și promovarea încrederii, medierea conflictelor, dezvoltarea unei abordări creative în abordarea problemelor comunității, gestionarea acțiunilor de soluționare a problemelor și colectare a informațiilor, transformarea împuternicirilor acordate în acțiuni adecvate, comunicarea îngrijorărilor comunității către conducerea ierarhic superioară și alți factori interesați.

Promovarea la funcții de conducere de orice nivel va fi organizată în bază de meritocrație și va fi precedată de urmarea unui curs de instruire după un program special, care va include studierea legislației muncii, principiilor și regulilor de management în organele afacerilor interne, a ordinelor și instrucțiunilor MAI etc.

11. Politica externă și integrarea europeană

Integrarea europeană rămâne nu doar un deziderat fundamental al politicii interne și externe a Republicii Moldova, ci și forța majoră de coeziune politică și socială. În perioada precedentă au fost obținute rezultate importante în realizarea acestui obiectiv, Republica Moldova fiind calificată drept unul dintre liderii indiscutabili în întreaga regiune. Sarcina de bază în acest sens va fi asigurarea integrării Republicii Moldova în spațiul politic și economic european, care se va produce odată cu semnarea și intrarea în vigoare a Acordului de Asociere, liberalizarea regimului de vize și crearea spațiului economic comun cu UE.

Obiectivele Partidului Liberal Reformator în realizarea acestui deziderat:

1. Continuarea valorificării multidimensionale a potențialului relațiilor Republicii Moldova cu Uniunea Europeană în vederea adoptării și promovării valorilor și standardelor europene, având drept finalitate integrarea în Uniunea Europeană a Republicii Moldova.
2. Ridicarea parteneriatului Republica Moldova–România la un nou nivel calitativ, vizând relațiile economice, diplomatice, politice și spirituale dintre Republica Moldova și România, ce ar asigura stabilitate, prosperitate și echilibru geopolitic regional.
3. Impulsionarea relațiilor bilaterale și cooperării multilaterale, promovarea raporturilor de bună vecinătate și edificarea unor parteneriate strategice.
4. Efectuarea reformelor interne în domeniile relevante și realizarea demersurilor politico-diplomatice pe lângă Consiliul Europei în vederea încheierii procedurii de monitorizare a Republicii Moldova și trecerii la etapa de postmonitorizare.
5. Ieșirea din structurile CSI și dezvoltarea relațiilor economice bilaterale cu statele din regiune.
6. Intensificarea interacțiunii cu diaspora și protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor Republicii Moldova stabiliți cu traiul permanent peste hotare.

Partidul Liberal Reformator consideră necesară revizuirea abordării în relațiile cu diaspora și recunoașterea rolului major al diasporei în procesul de democratizare al societății și în asigurarea, pe parcursul ultimelor decenii, a echilibrului economic al Republicii Moldova. În acest sens se impun o serie de acțiuni și măsuri concrete care vor avea drept obiectiv favorizarea integrării cetățenilor Republicii Moldova în societățile țărilor de reședință, protejarea drepturilor cetățenilor moldoveni din diasporă și asigurarea reintegrării persoanelor dornice de a reveni în Republica Moldova, în societatea țării de origine.

În mod prioritar se propune:

- Crearea Ministerului Diasporei – organism de elaborare și implementare a unui cadru de politici;
- Elaborarea politicilor publice pentru migrație și dezvoltare, cu scopul reducerii exodului masiv de populație;
- Introducerea dreptului la vot prin corespondență și prin procură, pentru cetățenii de peste hotare;
- Modificarea Legii cu privire la partidele politice, cu scopul de a permite activitatea partidelor politice din Republica Moldova și în afara țării, în cazurile când acest lucru nu contravine cu legislația țării-gazdă;
- Semnarea cu țările de destinație a acordurilor de protecție socială a migranților moldoveni;
- Elaborarea unui cadru normativ care ar favoriza integrarea cetățenilor Republicii Moldova în țara de destinație, prin favorizarea căilor legale de emigrare;
- Crearea unui Fond de urgență al diasporei, care va gestiona situații de forță majoră;
- Organizarea unor birouri de asistență pe lângă misiunile diplomatice ale Republicii Moldova;
- Colaborarea cu organele competente ale țărilor de reședință, cu scopul de a contribui la legalizarea cetățenilor moldoveni în situație de clandestinitate și pentru a le permite accesul la dispozitivele naționale de asistență a persoanelor aflate în situație de vulnerabilitate socială;
- Crearea unor organe consultative cu participarea celor mai activi și competenți cetățeni din diasporă cu scopul de a oferi în mod gratuit și benevol avize și expertiză în diverse chestiuni importante pentru dezvoltarea Republicii Moldova;
- Crearea unei rețele mondiale a oamenilor de cultură și a savanților originari din Republica Moldova;
- Implementarea unor programe masive de facilitare a reintegrării migranților în țara lor de origine, prin acordarea unor facilități fiscale în cazul participării benevole a migranților la finanțarea acestor proiecte.